

ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ

ΤΟΥ ΣΕΣΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΔΕΙΚΤΗΣ
GRe1

ΜΕΛΟΣ

feaco

European Federation of Management Consultancies Associations
Fédération Européenne des Associations de Conseils en Organisation

+46,7%

+47,6%

+45,8%

4ο ΤΡΙΜΗΝΟ 2021

32^η ΕΡΕΥΝΑ

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ – ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΕΣΜΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ		
A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ		4
B. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ		5
B.1	Η ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ	5
B.2	ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΣΕ ΕΝΑ ΕΤΟΣ (ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ)	6
B.3.	ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΤΟΣ (ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ)	10
B.4.	ΟΙ ΑΝΑΣΧΕΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ	14
B.5.	ΕΙΔΙΚΟ ΘΕΜΑ: «ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ MANAGEMENT ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ»	16
Γ. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ		18

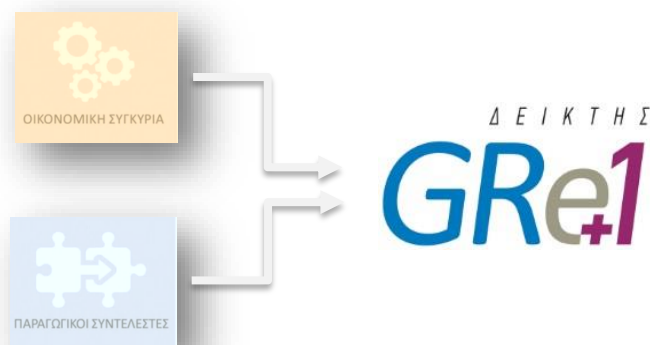
A

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ΣΕΣΜΑ δημιούργησε το Βαρόμετρο του ΣΕΣΜΑ για την Οικονομία μέσω του οποίου καταγράφονται ανά τρίμηνο οι προσδοκίες και απόψεις των εταιρειών συμβούλων μανάτζμεντ. Ειδικότερα, ο **Γενικός Δείκτης GRe+1** του Βαρόμετρου αποτυπώνει τις προσδοκίες των επικεφαλής και των στελεχών των εταιρειών συμβούλων μανάτζμεντ για την ελληνική οικονομία μετά από ένα έτος (+1).

Ο **Γενικός Δείκτης GRe+1** συντίθεται από τους εξής επιμέρους δείκτες:

- **Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας**, ο οποίος καταγράφει τις απόψεις για την αναμενόμενη πορεία των βασικών οικονομικών μεγεθών (ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης, ανεργία, ιδιωτικές επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών και πληθωρισμός).
- **Δείκτης Παραγωγικών Συντελεστών**, ο οποίος καταγράφει τις εκτιμήσεις για τις μεταβολές στους βασικούς παραγωγικούς συντελεστές (ανθρώπινο δυναμικό, συνθήκες χρηματοδότησης, δημόσιες υποδομές, επιχειρηματικότητα και θεσμικό πλαίσιο).

Τέλος, στο Βαρόμετρο του ΣΕΣΜΑ για την Οικονομία προσδιορίζονται οι **Ανασχετικοί Παράγοντες** για την επιχειρηματική ανάπτυξη και δράση.

Επιπλέον, ως ειδικό θέμα, εξετάστηκαν οι απόψεις των συμβούλων όσον αφορά τη σημασία των **επιχειρηματικών συμπράξεων** στον συμβουλευτικό κλάδο, τα κίνητρα που παρέχονται και τις προοπτικές για συμπράξεις το επόμενο έτος.

Η μεθοδολογία της έρευνας και υπολογισμού των δεικτών παρουσιάζεται στο μέρος Γ.

Η παρούσα, 32^η έρευνα του ΣΕΣΜΑ, πραγματοποιήθηκε από 29-12-2021 έως 19-01-2022 και κατέγραψε τις προσδοκίες και τις απόψεις των συμβούλων όπως αυτές διαμορφώθηκαν κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2021.

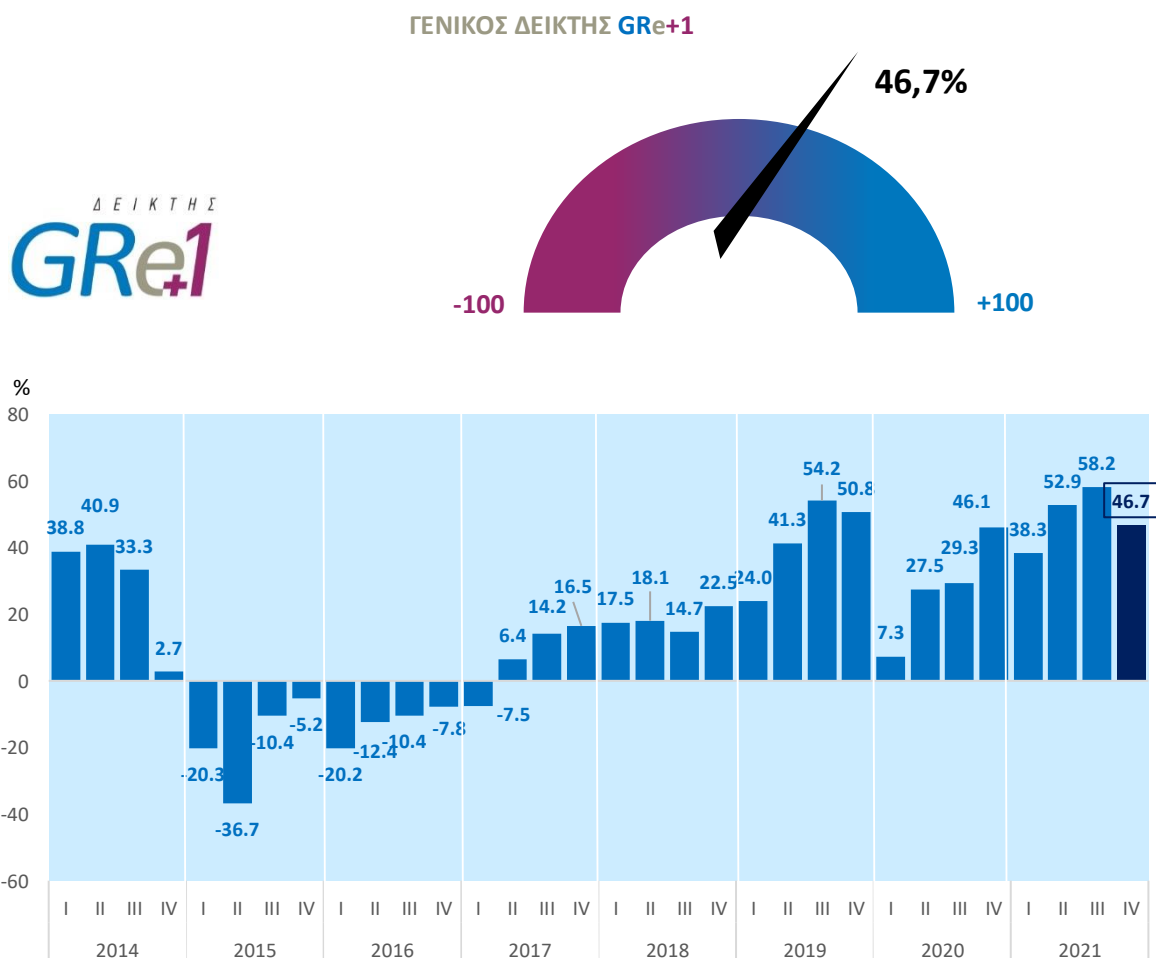
B

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

B.1 Η ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ

Στο τέλος του 2021 περιορίστηκε αισθητά η αισιοδοξία των συμβούλων μανάτζμεντ για την πορεία τόσο των βασικών οικονομικών μεγεθών, όσο και των παραγωγικών συντελεστών μετά από ένα έτος. Ο **Γενικός Δείκτης GRe+1**, ο οποίος είναι ο μέσος των δεικτών Οικονομικής Συγκυρίας και Παραγωγικών Συντελεστών, διαμορφώθηκε σε 46,7%, έναντι 58,2% που ήταν η τιμή του τρίτου τριμήνου 2021. Περιορίστηκε δηλαδή στο επίπεδο του τέλους του 2020. Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα της μείωσης της τιμής και των δύο υποδεικτών.

Η εξέλιξη αυτή πιθανώς οφείλεται στην προς τα κάτω αναθεώρηση των εκτιμήσεων για τη μεγέθυνση της παγκόσμιας οικονομίας, στην αναμενόμενη άνοδο των επιτοκίων διεθνώς, στην άνοδο των τιμών της ενέργειας παγκοσμίως, καθώς και στις ανησυχίες για τα ελληνικά δημόσια οικονομικά και βεβαίως για τη συνεχιζόμενη πανδημία. Ωστόσο, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι η εικόνα που προκύπτει από τη σύγκριση ολόκληρου του 2021 με το προηγούμενο έτος είναι πολύ διαφορετική. Λόγω της μεγάλης αύξησης της τιμής του **Γενικού Δείκτη GRe+1** τα προηγούμενα τρίμηνα η μέση τιμή του δείκτη το 2021 αυξήθηκε σε 49,0%, έναντι 27,5 % που ήταν ο μέσος όρος του 2020. Η τιμή μάλιστα του 2021 είναι η υψηλότερη από το 2014 όταν άρχισε η δημοσιοποίηση του Βαρομέτρου του ΣΕΣΜΑ.

B.2 ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΣΕ ΕΝΑ ΕΤΟΣ (ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ)

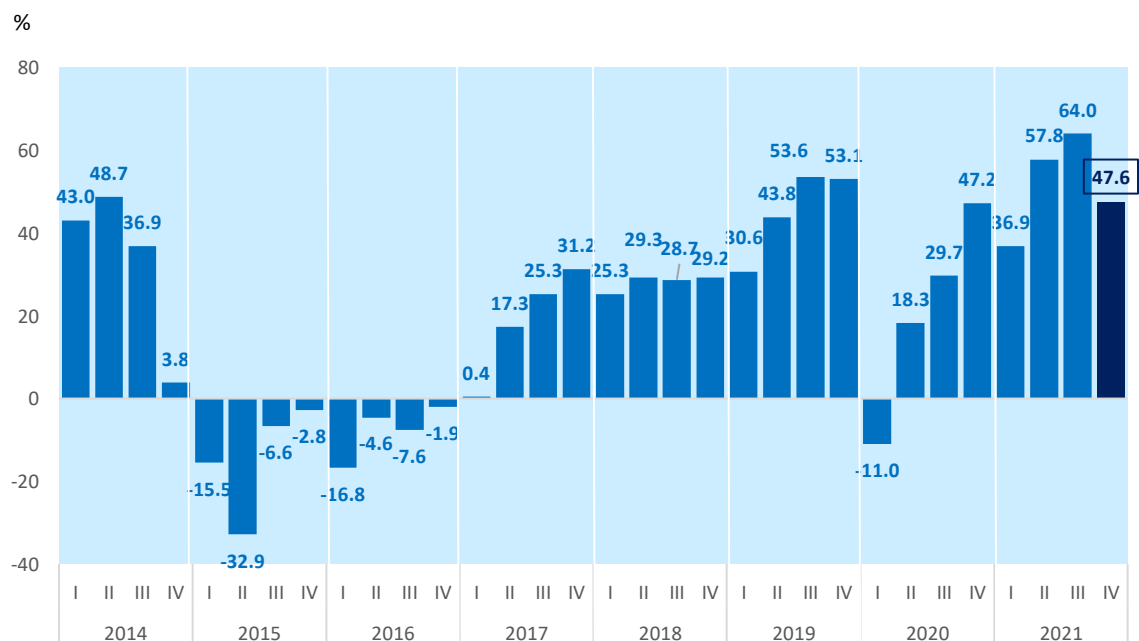
Το τελευταίο τρίμηνο του 2021 διακόπηκε η άνοδος της αισιοδοξίας των συμβούλων μανάτζμεντ για την πορεία της ελληνικής οικονομίας τους επόμενους 12 μήνες. Ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας σημείωσε κάμψη έναντι της τιμής που είχε το προηγούμενο τρίμηνο, αλλά παρέμεινε σταθερός σε σχέση με το τέλος του 2020.

Συγκεκριμένα, στο τέλος Δεκεμβρίου 2021 ο μέσος όρος της διαφοράς μεταξύ των ποσοστών «θετικών» και «αρνητικών» απαντήσεων για τις πέντε μεταβλητές του Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας (ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης, ανεργία, ιδιωτικές επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, εξαγωγές και ποσοστό μεταβολής του γενικού επιπέδου των τιμών) περιορίστηκε στο 47,6%. Ήταν 64,0% το προηγούμενο τρίμηνο και 47,2% στο τέλος του 2020.

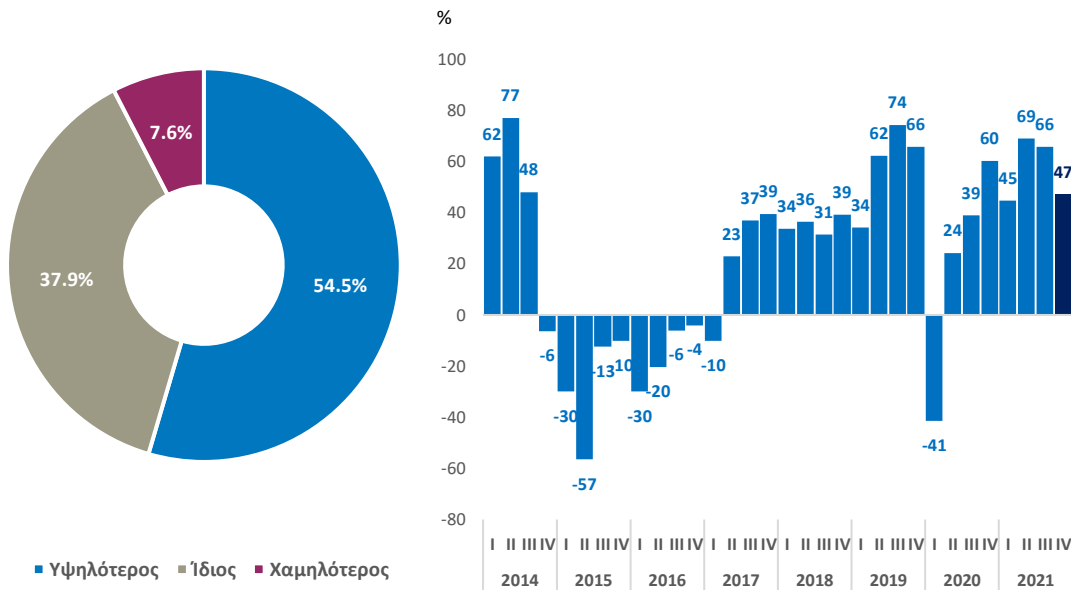
Η επιδείνωση του τελευταίου τριμήνου του 2021 οφείλεται στη μείωση της διαφοράς «θετικών» και «αρνητικών» εκτιμήσεων για όλες τις μεταβλητές του Δείκτη, ιδιαίτερα όμως των προσδοκιών για τη μεγέθυνση του ΑΕΠ και την ανεργία. Πιθανώς οφείλεται στη διαφαινόμενη επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας, στην αναμενόμενη άνοδο των επιτοκίων, στην αύξηση των τιμών της ενέργειας, καθώς και στις ανησυχίες για τα ελληνικά δημόσια οικονομικά και βεβαίως για τη συνεχιζόμενη πανδημία.

Παρατηρείται ωστόσο ότι η εικόνα που προκύπτει για τις προσδοκίες καθ' όλο το 2021 είναι πολύ διαφορετική. Ο μέσος όρος του Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας ανήλθε σε 51,6%, που είναι η υψηλότερη τιμή του από το 2014, όταν ξεκίνησε η δημοσιοποίησή του.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

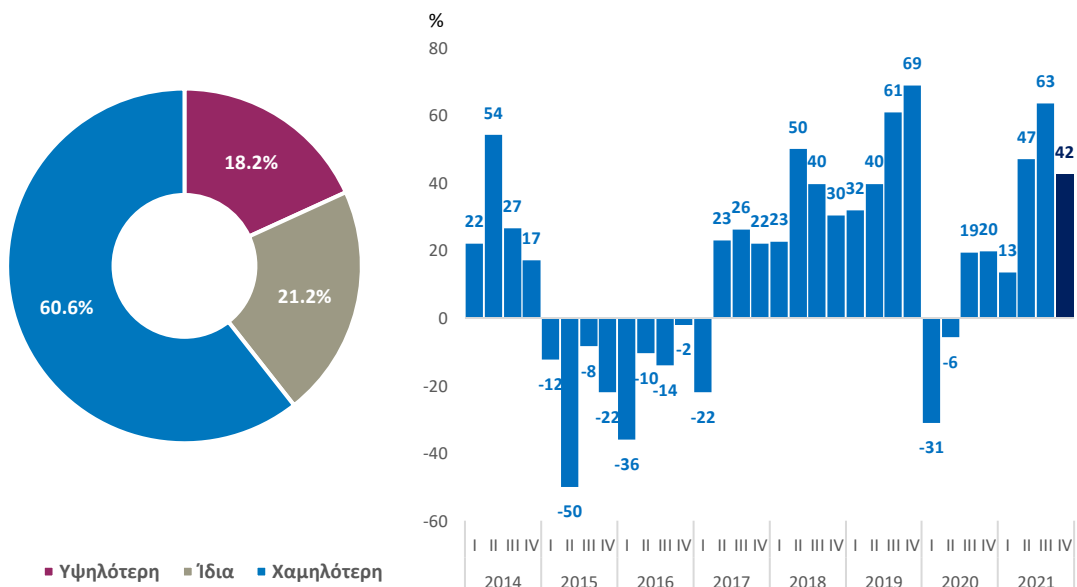

ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΡΥΘΜΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗΣ

Οι προσδοκίες για τη μεγέθυνση της οικονομίας τους επόμενους 12 μήνες περιορίστηκαν στο τέλος του 2021. Η διαφορά «θετικών» - «αρνητικών» προβλέψεων μειώθηκε από 65,6% το προηγούμενο σε 47,0% το τελευταίο τρίμηνο. Αντίστοιχη εικόνα προκύπτει και από τη σύγκριση με το τέταρτο τρίμηνο του 2020. Η μεταβολή αυτή των προσδοκιών αντανακλά πιθανώς τις προβλέψεις για άνοδο των επιτοκίων εντός του 2022, αλλά και ανησυχίες για τα δημόσια οικονομικά. Συνδέονται βεβαίως με τα κρίσιμα μεγέθη των επενδύσεων και των εξαγωγών. Ωστόσο, διεθνείς οργανισμοί και φορείς άσκησης οικονομικής πολιτικής προβλέπουν υψηλό ρυθμό μεγέθυνσης του ΑΕΠ.

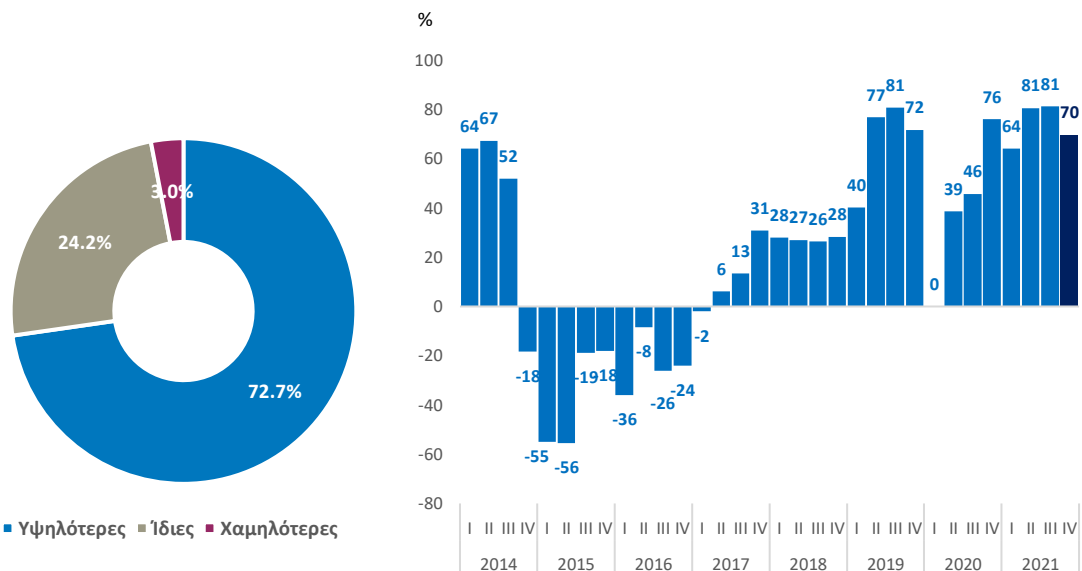
ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ

Μετριαστική επίσης η αισιοδοξία για περαιτέρω κάμψη της ανεργίας το επόμενο δωδεκάμηνο. Συγκεκριμένα, η διαφορά των ποσοστών όσων θεωρούν ότι η ανεργία θα μειωθεί και εκείνων που αναμένουν αύξηση μειώθηκε από 63,9% στο τέλος Σεπτεμβρίου σε 42,4% στο τέλος του

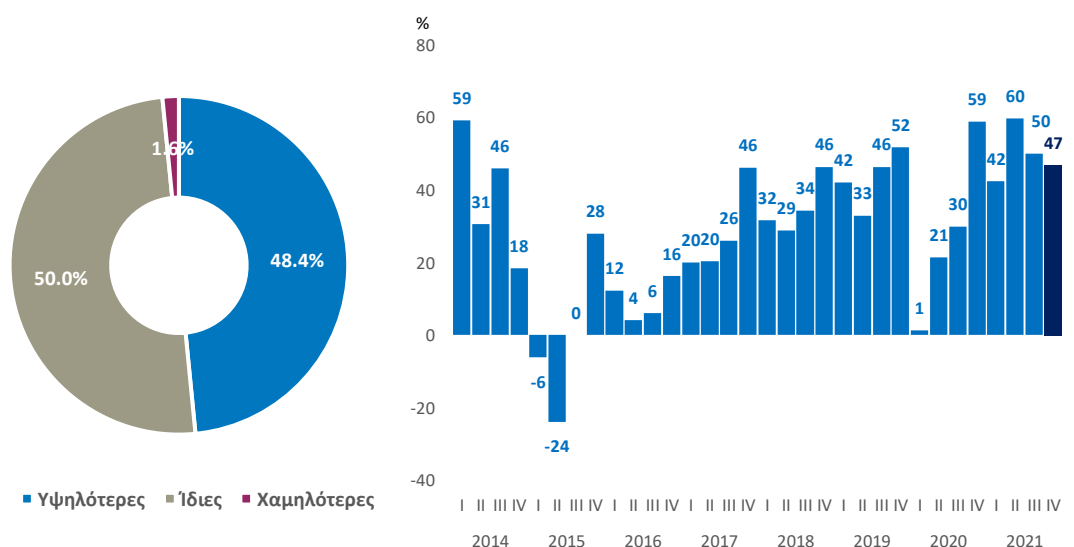
έτους. Οι προσδοκίες αυτές αντανακλούν την μικρότερη αισιοδοξία για το ΑΕΠ και την σχετική σταθεροποίηση του ποσοστού ανεργίας που καταγράφηκε στο διάστημα Σεπτεμβρίου-Νοεμβρίου 2021. Ωστόσο, έναντι του τελευταίου τριμήνου του 2020, επικρατεί αισθητά μεγαλύτερη αισιοδοξία για την αγορά εργασίας το επόμενο δωδεκάμηνο.

ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΑΓΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

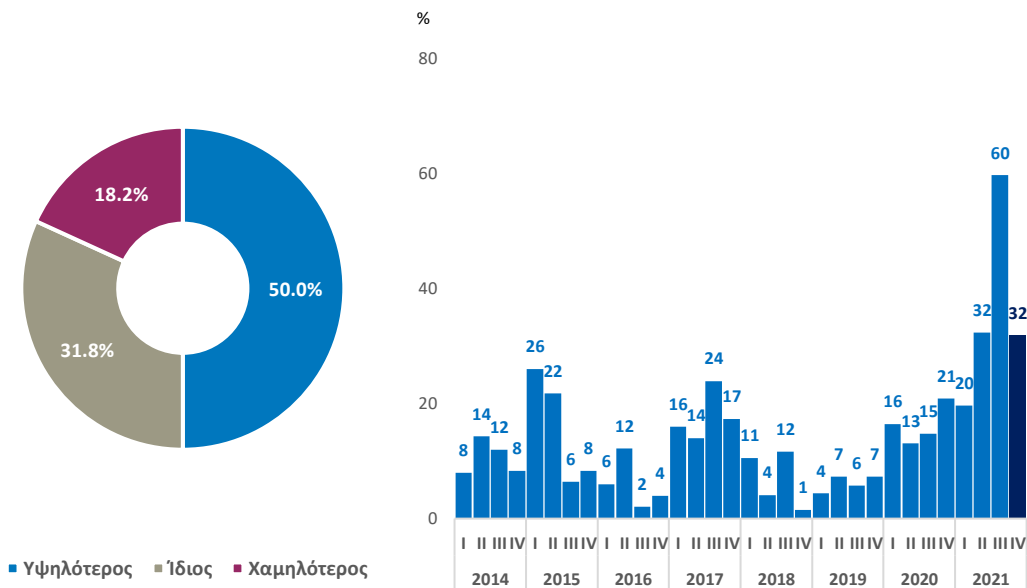
Περιορισμός της αισιοδοξίας καταγράφηκε επίσης όσον αφορά την πορεία των ιδιωτικών επενδύσεων παγίου κεφαλαίου. Οι προσδοκίες αυτές συνδυάζονται με εκείνες για το ρυθμό μεγέθυνσης, αλλά και με τις εκτιμήσεις για άνοδο των επιτοκίων στην ευρωζώνη, τις ΗΠΑ και αλλού, που θα αυξήσουν το κόστος χρηματοδότησης. Το ισοζύγιο «θετικών» - «αρνητικών» εκτιμήσεων περιορίστηκε σε 69,7%, από διαφορά ρεκόρ 81,3% του προηγούμενου τριμήνου. Η διαφορά αυτή μάλιστα είναι επίσης χαμηλότερη έναντι του τελευταίου τριμήνου του 2020. Ωστόσο, υπογραμμίζεται ότι σημαντική πλειονότητα των συμβούλων εκτιμά ότι οι επενδύσεις θα είναι αυξημένες μετά από ένα έτος.

ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Οι σύμβουλοι έγιναν λιγότερο αισιόδοξοι και όσον αφορά τις εξαγωγές προϊόντων και υπηρεσιών. Ωστόσο, η μείωση της διαφοράς αισιοδοξίας» - «απαισιοδοξίας» ήταν λιγότερο έντονη από ότι των αντιστοίχων για το ΑΕΠ, την ανεργία και τις επενδύσεις. Συγκεκριμένα, η εν λόγω διαφορά μειώθηκε από 50,0% σε 46,9% μεταξύ Σεπτεμβρίου και Δεκεμβρίου 2021. Φαίνεται ότι οι προς τα κάτω αναθεωρήσεις των διεθνών οργανισμών, όπως το ΔΝΤ, για την παγκόσμια οικονομία και η προσδοκώμενη αύξηση των επιτοκίων περιόρισαν την αισιοδοξία.

ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΡΥΘΜΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

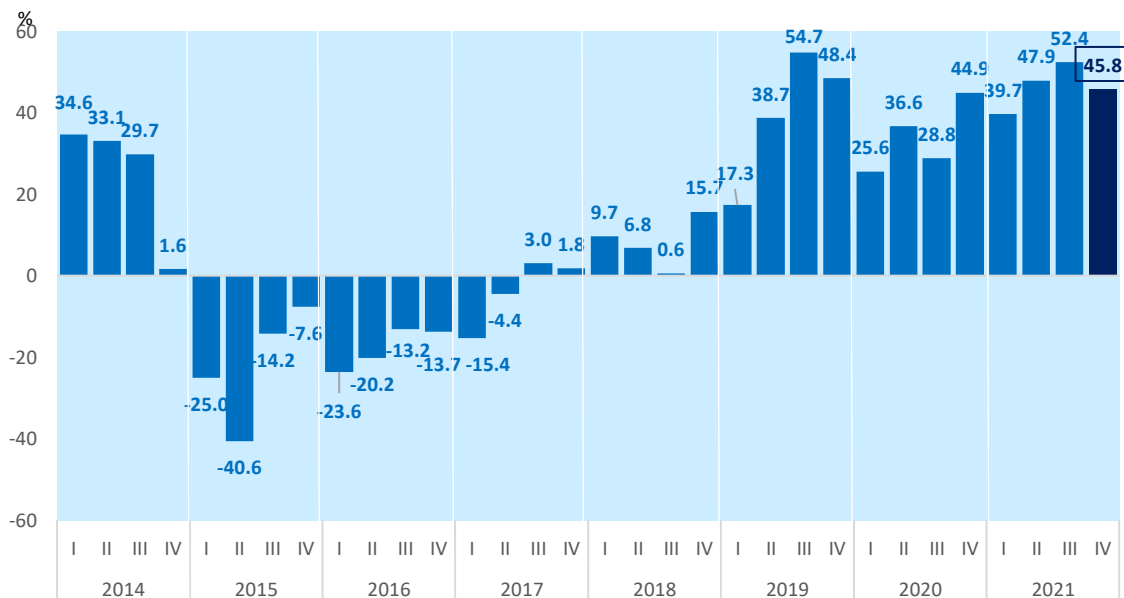
Παρά τη σημαντική επιτάχυνση του ρυθμού ανόδου των τιμών το τελευταίο τρίμηνο του 2021, ιδιαίτερα δε μετά τον Οκτώβριο, ο πληθωρισμός σε μέσα επίπεδα παρέμεινε χαμηλός, 1,2%. Το ποσοστό αυτό υπολείπεται αρκετά του στόχου της ΕΚΤ για πληθωρισμό περί το 2%. Η διαφορά των ποσοστών όσων θεωρούν ότι ο πληθωρισμός θα επιταχυνθεί και όσων πιστεύουν ότι θα μειωθεί περιορίστηκε στο 31,8% στο τέταρτο τρίμηνο του 2021, από 81,3% το προηγούμενο. Οι εκτιμήσεις αυτές προφανώς αντικατοπτρίζουν τις εξελίξεις στο μέτωπο των τιμών και τη σχετική αρθρογραφία. Ωστόσο δεν είναι ακόμα βέβαιο ότι οι πληθωριστικές πιέσεις θα συνεχιστούν και θα οδηγήσουν σε μονίμως υψηλότερο πληθωρισμό.

Β.3. ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΤΟΣ (ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ)

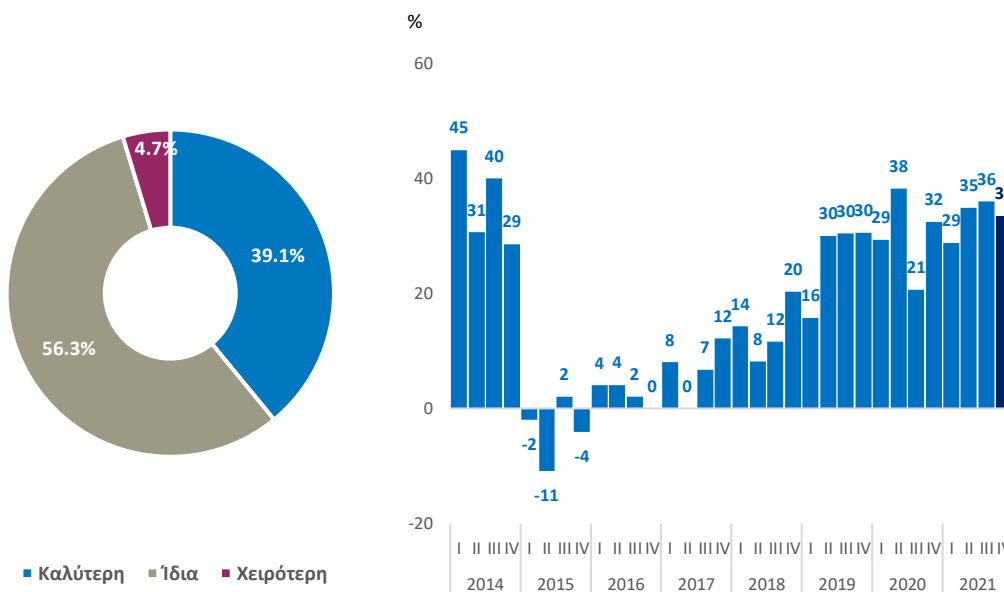
Επιδείνωση καταγράφηκε επίσης στις προσδοκίες των συμβούλων μάνατζμεντ για την εξέλιξη των συντελεστών της παραγωγής το επόμενο έτος. Συγκεκριμένα, ο μέσος όρος της διαφοράς «αισιοδοξίας» και «απαισιοδοξίας» για τις μεταβλητές του Δείκτη Παραγωγικών Συντελεστών (ανθρώπινο δυναμικό, συνθήκες χρηματοδότησης, δημόσιες υποδομές, επιχειρηματικότητα και θεσμικό πλαίσιο) μειώθηκε σε 45,8% το τέταρτο τρίμηνο του έτους, από 52,4% το προηγούμενο τρίμηνο. Μάλιστα, η μείωση της αισιοδοξίας προήλθε από όλες τις μεταβλητές, δηλαδή: ανθρώπινο δυναμικό, χρηματοδότηση, επιχειρηματικότητα και θεσμικό πλαίσιο, με την εξαίρεση των δημόσιων υποδομών.

Η εικόνα που προκύπτει για το σύνολο του 2021 είναι όμως πολύ διαφορετική, λόγω των προηγούμενων τριμήνων. Ο ετήσιος μέσος όρος του Δείκτη Παραγωγικών Συντελεστών αυξήθηκε σε 46,4%, που αποτελεί την υψηλότερη τιμή του από το 2014, όταν παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το Βαρόμετρο και οι συνιστώσες του. Οι μεγαλύτερες βελτιώσεις καταγράφηκαν στις προσδοκίες για τις συνθήκες χρηματοδότησης, όπου η διαφορά «θετικών» - «αρνητικών» απαντήσεων υπερδιπλασιάστηκε, για τις υποδομές και την επιχειρηματικότητα.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ

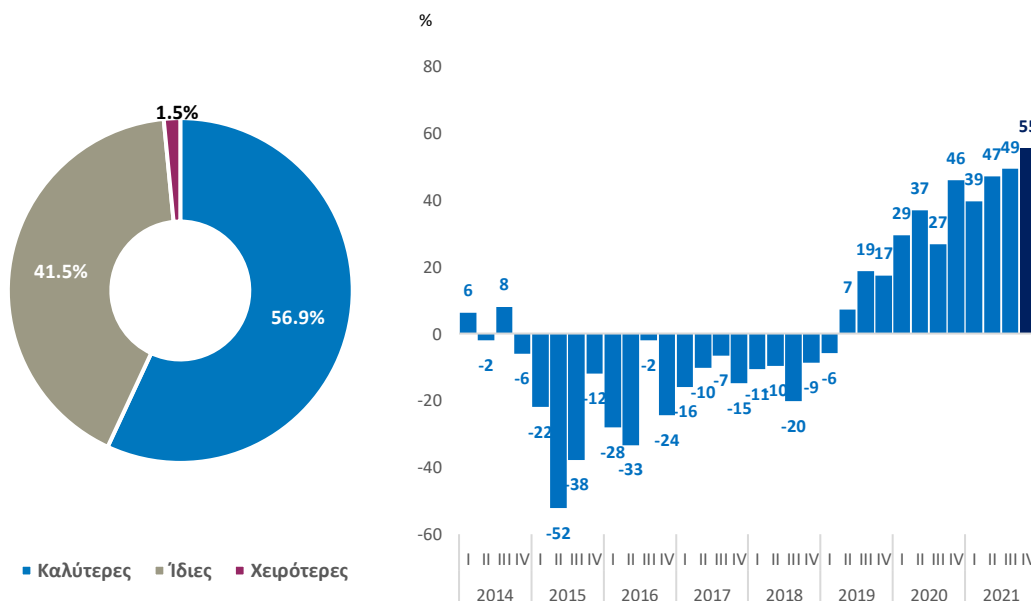

ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Οι εκτιμήσεις για την αποτελεσματικότητα του ανθρώπινου δυναμικού το επόμενο δωδεκάμηνο παρέμειναν στάσιμες το τελευταίο τρίμηνο του έτους. Η διαφορά «θετικών» και «αρνητικών» απαντήσεων αυξήθηκε διαμορφώθηκε στο 34,4%, από 35,9% το προηγούμενο τρίμηνο. Δεν υπάρχει ουσιώδης διαφορά μεταξύ του ποσοστού του τέλους του 2021 και αυτού του τέλους του 2020. Σημειώνεται ότι και πάλι η πλειονότητα των συμβούλων δεν αναμένει ουσιώδη μεταβολή μετά από 12 μήνες.

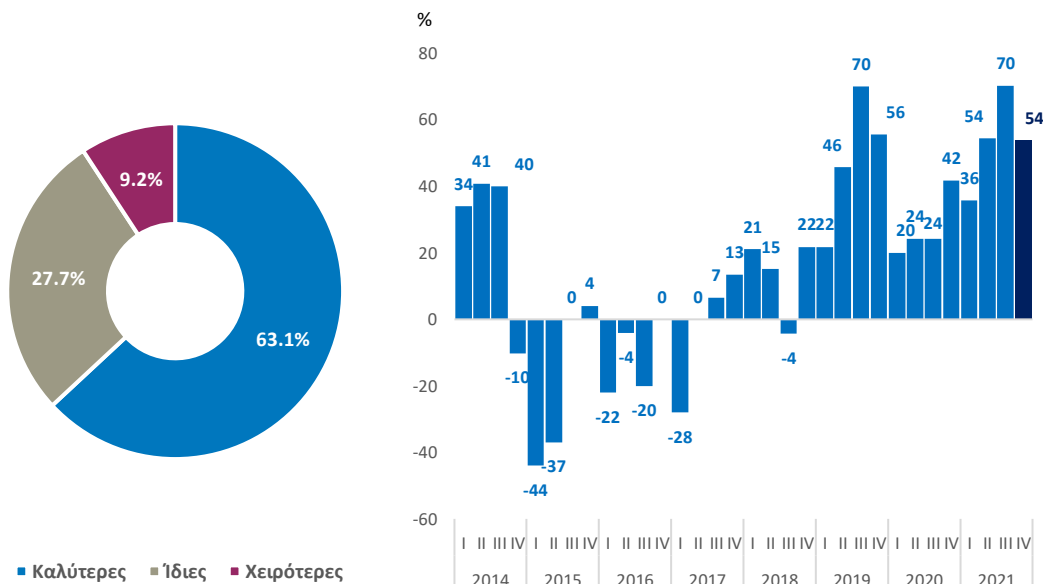
ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Ελαφρά βελτίωση καταγράφηκε στις προσδοκίες για τις δημόσιες υποδομές. Το ισοζύγιο «θετικών» - «αρνητικών» απαντήσεων αυξήθηκε στο 55,4% από 49,2% μεταξύ Σεπτεμβρίου και Δεκεμβρίου. Η βελτίωση είναι μεγαλύτερη μεταξύ του τέταρτου τριμήνου του 2021 και του αντιστοίχου του 2020. Σε αυτό πρέπει να συνέβαλαν και οι αναμενόμενες εισροές πόρων από την

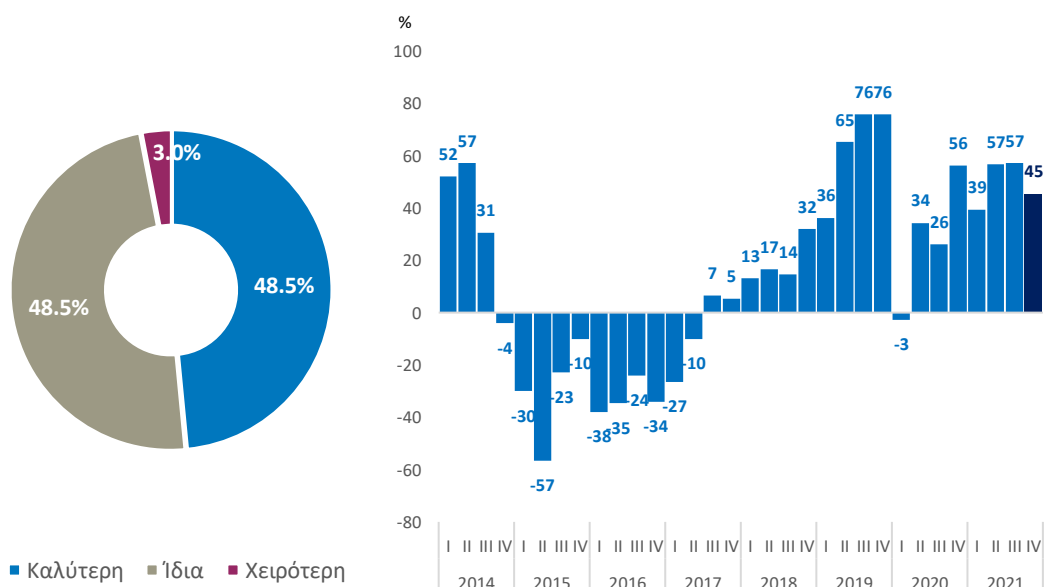
ΕΕ. Έτσι, η πλειονότητα των συμβούλων μανάτζμεντ προβλέπει ότι η κατάσταση των δημοσίων υποδομών θα είναι καλύτερη σε 12 μήνες.

ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

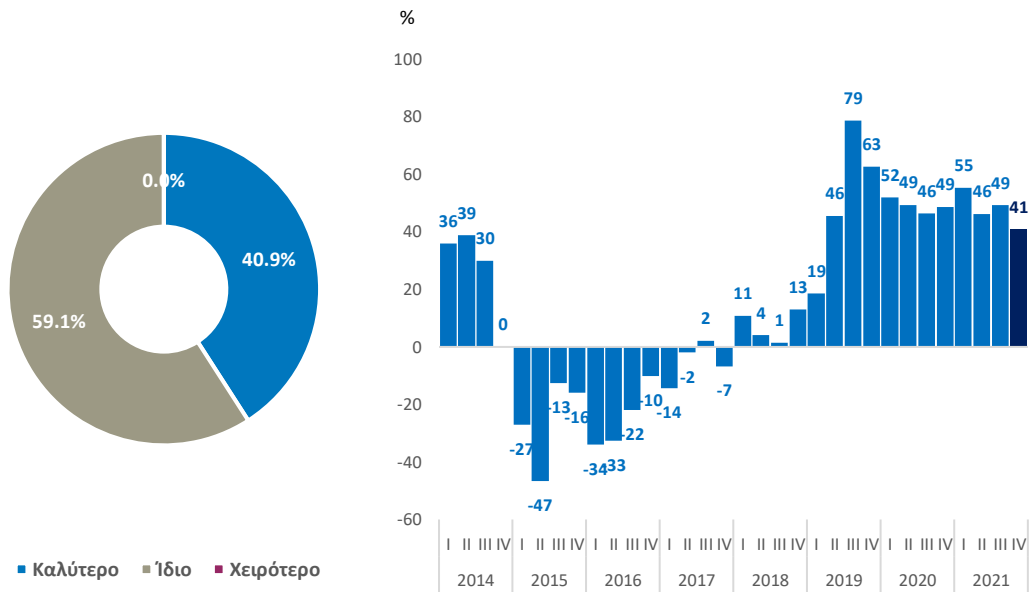
Απότομη κάμψη της αισιοδοξίας επικράτησε στο τέλος του έτους για τις συνθήκες χρηματοδότησης των επιχειρήσεων. Η διαφορά μεταξύ των ποσοστών όσων προβλέπουν ευχερέστερη χρηματοδότηση και όσων προβλέπουν μεγαλύτερη στενότητα μειώθηκε σε 53,8%, από 70,3% τον Σεπτέμβριο. Επικρατεί όμως περισσότερη αισιοδοξία σε σχέση με το τελευταίο τρίμηνο του 2020.

ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Υποχώρησε επίσης η αισιοδοξία για την επιχειρηματικότητα το επόμενο έτος. Η διαφορά «θετικών» - «αρνητικών» απαντήσεων περιορίστηκε σε 45,5% στο τέλος του έτους, από 57,1% τρεις μήνες πριν. Σχεδόν ίση ήταν και η κάμψη έναντι του Δεκεμβρίου 2020. Προφανώς η μεταβολή αυτή επηρεάζεται από την υποχώρηση της αισιοδοξίας για το ΑΕΠ και την ανεργία.

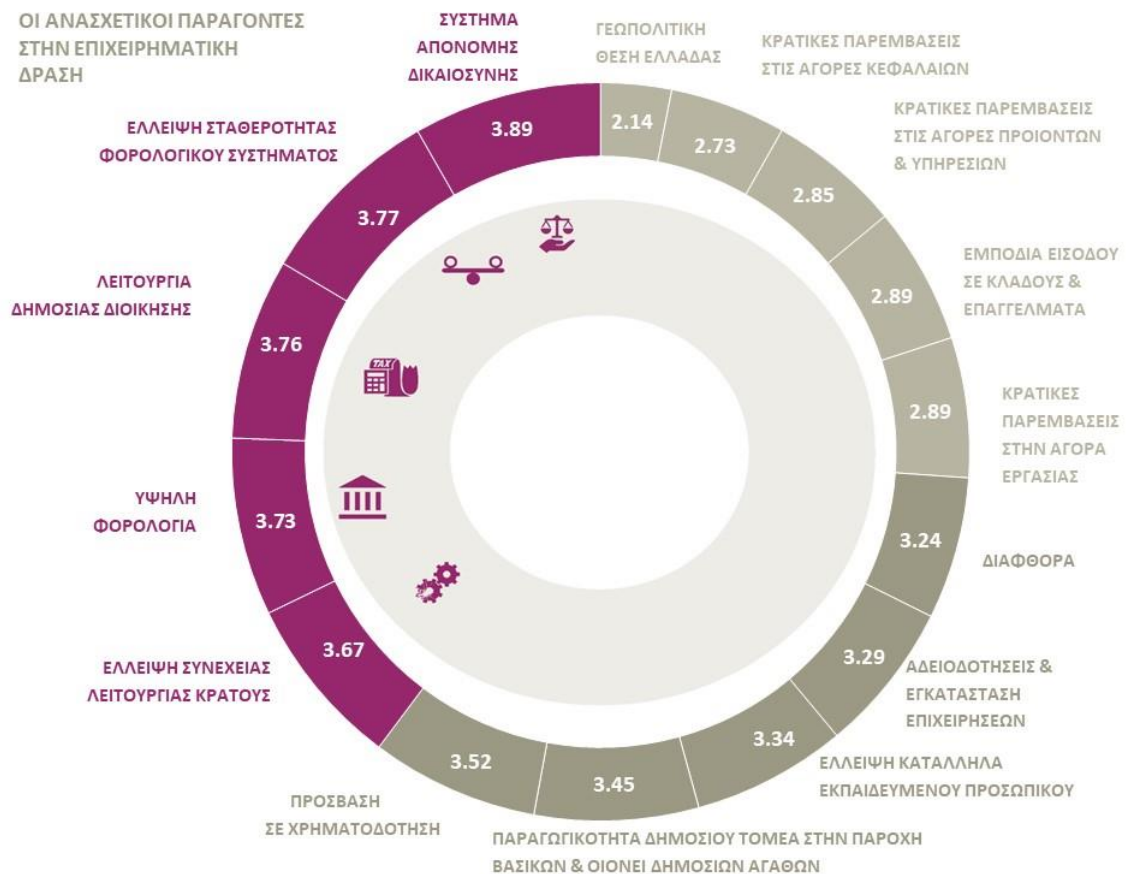
ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Οι προσδοκίες που αφορούν το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο έγιναν και αυτές λιγότερο αισιόδοξες. Η διαφορά «θετικών» - «αρνητικών» απαντήσεων σημείωσε κάμψη σε 48,5% το τελευταίο τρίμηνο, από 57,1% το προηγούμενο. Ίση περίπου ήταν και η μείωση έναντι του τετάρτου τριμήνου του 2020.

B.4. ΟΙ ΑΝΑΣΧΕΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

Για ένα ακόμα τρίμηνο δεν υπήρξε αξία λόγου μεταβολή στις απόψεις των συμβούλων για τα προσκόμματα στην επιχειρηματική δράση. Τα τρία σημαντικότερα εμπόδια σχετίζονται με τη λειτουργία του δημοσίου. Σημαντικότερο, η λειτουργία της δικαιοσύνης και ακολούθησαν η έλλειψη σταθερότητας του φορολογικού συστήματος και η αναποτελεσματική δημόσια διοίκηση. Την πρώτη πεντάδα συμπληρώνουν η υψηλή φορολογία και η ασυνέχεια στη λειτουργία του κράτους.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΑΝΑΣΧΕΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ: 2014-2021

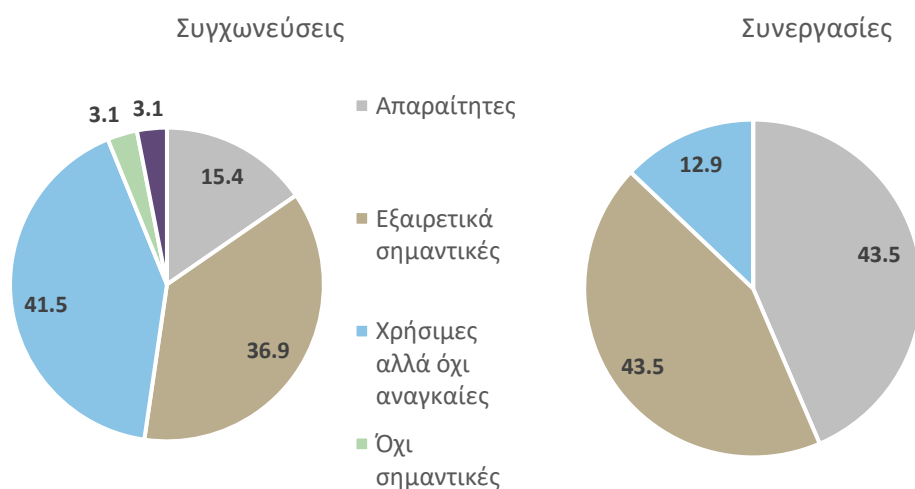
Σχεδόν αδιαλείπτως από το 2014 έως και το 2019, η ομάδα των πέντε σημαντικότερων εμποδίων στην επιχειρηματική δράση απαρτιζόταν από την υψηλή φορολογία, την έλλειψη σταθερότητας του φορολογικού συστήματος, τις δυσκολίες χρηματοδότησης, την ασυνέχεια στη λειτουργία του κράτους και από την αναποτελεσματική δημόσια διοίκηση. Τα δύο τελευταία χρόνια όμως η ανησυχία για τη λειτουργία του συστήματος απονομής δικαιοσύνης έχει ενταθεί σημαντικά και θεωρείται ως ο πλέον ανασχετικός παράγοντας στο επιχειρείν το 2021.

B.5. ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ MANAGEMENT ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ

Η έρευνα κατέγραψε επίσης τις απόψεις των συμβούλων για τη σημασία των συμπράξεων μεταξύ των εταιρειών του κλάδου. Οι απόψεις διαφέρουν αρκετά όσον αφορά τις συγχωνεύσεις επιχειρήσεων και τις συνεργασίες. Η εικόνα που προκύπτει είναι ότι οι σύμβουλοι θεωρούν τις συνεργασίες απαραίτητες ή εξαιρετικά σημαντικές σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από ότι τις συγχωνεύσεις. Η πλειονότητα θεωρεί τις τελευταίες ως «χρήσιμες, αλλά όχι αναγκαίες». Αντίθετα, ίσα και υψηλά ποσοστά πιστεύουν ότι οι συνεργασίες είναι «απαραίτητες» ή «εξαιρετικά σημαντικές».

Η σημασία των επιχειρηματικών συμπράξεων

Όσον αφορά τα κίνητρα για συγχωνεύσεις των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που έχει ανακοινώσει η κυβέρνηση, οι σύμβουλοι προκρίνουν σαφώς τις μειώσεις φορολογίας, με σκορ 6,9. Από την άλλη πλευρά η πρόσβαση σε τραπεζικό δανεισμό μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης συγκεντρώνει σαφώς λιγότερες προτιμήσεις, με σκορ 3,4.

Η αξιολόγηση των κινήτρων για συγχωνεύσεις

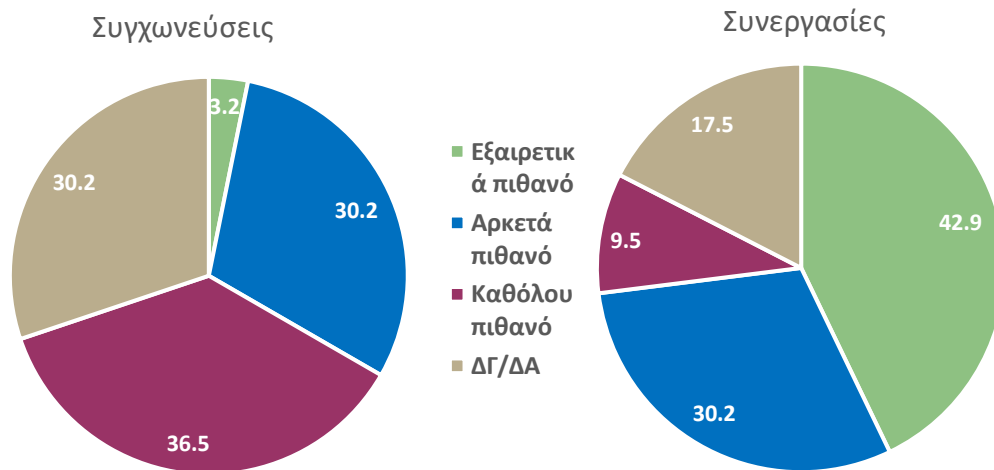
Φορολογικά κίνητρα που προβλέπονται στο νομοσχέδιο	6,9
Πρόσβαση σε τραπεζικό δανεισμό μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης	3,4

Επιπρόσθετα, τα μέλη του ΣΕΣΜΑ σημείωσαν και τα ακόλουθα κίνητρα που θεωρούν χρήσιμα και αξιοποιήσιμα από τις συμβουλευτικές εταιρείες:

- Κίνητρα για την πρόσβαση σε νέες αγορές και συνεργασίες/συγχωνεύσεις με εταιρείες του εξωτερικού
- Κίνητρα για την πρόσληψη και εκπαίδευση του προσωπικού σε ειδικά προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων

Η σχετική πλειονότητα των συμβουλευτικών εταιρειών δεν θεωρεί πιθανό να προχωρήσει σε συγχώνευση με άλλη εταιρεία. Όμως, ένα ελαφρώς μικρότερο ποσοστό θεωρεί το ενδεχόμενο αυτό «αρκετά πιθανό». Η εικόνα είναι σαφέστερη όσον αφορά τις προθέσεις για συνεργασίες. Η μεγάλη πλειονότητα των συμβούλων θεωρεί ότι οι συμπράξεις είναι «αρκετά» ή «πολύ πιθανές». Οι προβλέψεις αυτές είναι ευθυγραμμισμένες με τις απόψεις των συμβούλων για τη σημασία των συμπράξεων.

Οι πιθανότητες για επιχειρηματικές συμπράξεις

Γ Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ο ΣΕΣΜΑ

Ο Σύνδεσμος Εταιρειών Συμβούλων Μάνατζμεντ Ελλάδος (ΣΕΣΜΑ) ιδρύθηκε το 1991 και αποτελεί τον επαγγελματικό συλλογικό φορέα των οργανωμένων εταιρειών συμβούλων επιχειρήσεων στην Ελλάδα, με 48 εταιρείες-μέλη που απασχολούν περισσότερα από 2.000 εξειδικευμένα στελέχη. Κύριος στόχος του ΣΕΣΜΑ είναι η ανάπτυξη και διεύρυνση της αγοράς συμβουλευτικών υπηρεσιών, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, καθώς και η ενίσχυση και παγίωση της αξιοπιστίας και της προστιθέμενης αξίας των συμβουλευτικών υπηρεσιών και της επιχειρηματικής υποστήριξης, τόσο στον δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

Ο ΣΕΣΜΑ θεωρεί ότι η παρακολούθηση και αξιολόγηση της οικονομικής συγκυρίας και των μεσοπρόθεσμων τάσεων της οικονομίας είναι πολύ σημαντική για τον σχεδιασμό στρατηγικής από τις επιχειρήσεις και οργανισμούς του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Οι εκτιμήσεις και προσδοκίες των εταιρειών μελών του για την πορεία της οικονομίας αντικατοπτρίζουν την τρέχουσα οικονομική πραγματικότητα και επηρεάζουν την επενδυτική ροπή. Η καταγραφή συνεπώς των απόψεων και προσδοκιών των ιθυνόντων των εταιρειών μελών του είναι πολύ χρήσιμη για την ανάλυση της οικονομικής συγκυρίας βραχυχρονίως, καθώς και για τη χάραξη οικονομικής πολιτικής.

ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ

Ο ΣΕΣΜΑ δημιούργησε το «Βαρόμετρο του ΣΕΣΜΑ για την Οικονομία», μέσω του οποίου καταγράφονται ανά τρίμηνο οι απόψεις των εταιρειών συμβούλων μάνατζμεντ. Ειδικότερα, ο Γενικός Δείκτης αι η διαφορά τους ($\Delta = (Θ - A) \times 100$), η οποία λαμβάνει τιμές στο διάστημα από -100 έως +100.

Ο κάθε GRe+1 του Βαρόμετρου αποτυπώνει τις προσδοκίες των επικεφαλής και των στελεχών των εταιρειών συμβούλων μάνατζμεντ για την Ελληνική οικονομία μετά από ένα έτος (+1). Ο Γενικός Δείκτης GRe+1 συντίθεται από τους εξής επιμέρους δείκτες:

- **Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας**, ο οποίος καταγράφει τις απόψεις για την αναμενόμενη πορεία των βασικών οικονομικών μεγεθών (ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης, ανεργία, ιδιωτικές επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών και πληθωρισμός).
- **Δείκτης Παραγωγικών Συντελεστών**, ο οποίος καταγράφει τις εκτιμήσεις για τις μεταβολές στους βασικούς παραγωγικούς συντελεστές (ανθρώπινο δυναμικό, συνθήκες χρηματοδότησης, δημόσιες υποδομές, επιχειρηματικότητα και θεσμικό πλαίσιο).

Η μεθοδολογία κατάρτισης του Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας και του Δείκτη Παραγωγικών Συντελεστών είναι η ακόλουθη:

- Υπολογίζονται τα ποσοστά «θετικών» και «αρνητικών» απαντήσεων για κάθε παράμετρο και υπολογίζεται δείκτης που προκύπτει ως ο αριθμητικός μέσος όρος των πέντε παραμέτρων, οι οποίες εξετάζονται για κάθε συνιστώσα.

Ο Γενικός Δείκτης GRe+1 υπολογίζεται ως ο αριθμητικός μέσος των παραπάνω δύο δεικτών.

Τέλος, στο Βαρόμετρο του ΣΕΣΜΑ για την Οικονομία προσδιορίζονται οι Ανασχετικοί Παράγοντες για την επιχειρηματική ανάπτυξη και τη επιχειρηματική δράση. Για να προσδιορισθεί η σημασία κάθε παράγοντα που δρα ανασχετικά στην επιχειρηματική ανάπτυξη, υπολογίζεται μία βαθμολογία που κυμαίνεται από 0 (λιγότερο σημαντικός) έως 5 (περισσότερο σημαντικός). Ο υπολογισμός γίνεται ως εξής:

- Ο κάθε βαθμός της κλίμακας (κλίμακα Likert 1-5) πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό των απαντήσεων κάθε βαθμίδας.
- Το άθροισμα των επιμέρους γινομένων διαιρείται με τον αριθμό των απαντημένων ερωτηματολογίων.

Η ίδια μεθοδολογία χρησιμοποιήθηκε και στο Τμήμα Β.5.

Η ΕΡΕΥΝΑ

Το ερωτηματολόγιο αποστέλλεται στους εκπροσώπους και τα στελέχη των εταιρειών-μελών του ΣΕΣΜΑ από το επίπεδο senior consultant και άνω, τα επίτιμα μέλη και τους πρώην προέδρους του ΣΕΣΜΑ. Το σύνολο του πληθυσμού στη χρονική αυτή περίοδο είναι 110 άτομα. Η παρούσα έρευνα έχει τέσσερις ενότητες:

1. Καταγραφή των προβλέψεων των συμβούλων για την οικονομική κατάσταση, ένα έτος αργότερα.
2. Αποτύπωση των προσδοκιών των συμβούλων αναφορικά με τους παραγωγικούς συντελεστές, ένα έτος αργότερα.
3. Καταγραφή των κυριότερων εμποδίων στην επιχειρηματική ανάπτυξη.
4. Η έρευνα εξέτασε επίσης τις απόψεις των συμβούλων μανάτζμεντ για την όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των πόρων που αναμένεται να εισρεύσουν στη χώρα την επόμενη πενταετία μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης.

Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο και τα αποτελέσματά της δημοσιοποιούνται κάθε Απρίλιο, Ιούλιο, Οκτώβριο και Ιανουάριο, αντίστοιχα. Η πρώτη έρευνα διεξήχθη το Μάρτιο του 2014 και αφορούσε το πρώτο τρίμηνο του ίδιου χρόνου. Η παρούσα, 32^η έρευνα πραγματοποιήθηκε από 29-12-2021 έως 19-01-2022 και κατέγραψε τις προσδοκίες και τις απόψεις που διαμορφώθηκαν κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2021. Συλλέχθηκαν 66 απαντήσεις που αντιστοιχεί σε ποσοστό ανταπόκρισης 60,0%.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

Επιστημονικός υπεύθυνος είναι ο κ. Κωνσταντίνος Αϊβαλής και υπεύθυνος της έρευνας ο κ. Αλέξανδρος Καλόμοιρος, Ταμίας ΔΣ ΣΕΣΜΑ.

Copyright @ Σύνδεσμος Εταιρειών Συμβούλων Μανάτζμεντ Ελλάδος

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή ή αποθήκευση μεμονωμένων σελίδων ή δεδομένων της έρευνας, με την προϋπόθεση ότι υπάρχει αναφορά στην πηγή προέλευσης. Τα πορίσματα, οι πληροφορίες ή οι απόψεις που περιέχονται στην έρευνα δεν αποτελούν ούτε μπορεί να θεωρηθούν, άμεσα ή έμμεσα, παρότρυνση, οδηγία, συμβουλή ή προτροπή για οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη. Οι κάτοχοι της έρευνας μπορούν να αξιολογούν τα ανωτέρω και να ενεργούν με βάση τη δική τους βούληση και με δική τους ευθύνη.

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ - ΜΕΛΩΝ

